

O'QUVCHILARDA MODDIY VA MA'NAVIY HAYOT UYG'UNLIGINI TARBIYALASHDA PEDAGOGIK KORREKSIYANING IMKONIYATLARI.

Abdullayeva Nazokat Shokir qizi

Navoiy davlat universiteti

"Pedagogika nazariyasi va tarixi" mutaxassisligi

2-bosqich magistranti

E-mail:nazokatabdullayeva327@gm

Annotatsiya: Maqolada o'quvchilarda moddiy va ma'naviy hayot uyg'unligini shakllantirish jarayonida pedagogik korreksiyaning o'rni va ahamiyati tahlil etilgan. Unda ta'lim jarayonida o'quvchilarning shaxsiy qadriyatlari, dunyoqarashi hamda ijtimoiy faolligini rivojlantirishda korreksion yondashuvning samarali usullari yoritiladi. Shuningdek, pedagogik korreksiya orqali o'quvchilarda moddiy ehtiyoj va ma'naviy qadriyatlar o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash imkoniyatlari ko'rsatib berilgan. Maqolada zamonaviy pedagogik texnologiyalar, tarbiyaviy metodlar va psixologik qo'llab-quvvatlash vositalarining o'quvchi shaxsini har tomonlama kamol toptirishdagi ahamiyati ochib beriladi. Tadqiqot natijalari o'qituvchilarga, tarbiyachilarga va pedagogika sohasidagi mutaxassislarga amaliy tavsiyalar sifatida xizmat qiladi.

Kalit so'zi: Pedagogik korreksiya, tarbiya, moddiy va ma'naviy uyg'unlik, shaxs kamoloti, qadriyat, ta'lim-tarbiya jarayoni, ma'naviy tarbiya, axloqiy tarbiya, pedagogik faoliyat, individual yondashuv, psixologik qo'llab-quvvatlash, shaxsiy rivojlanish, ijtimoiy moslashuv, ta'lim muassasasi, pedagogik texnologiyalar, tarbiyaviy tizim, ijtimoiy ong, madaniy meros, o'quvchi shaxsi, ijobiy motivatsiya, ma'naviy ehtiyoj, kommunikativ kompetensiya, pedagogik mahorat, insonparvarlik, ijtimoiy qadriyatlar, integratsion yondashuv, ijtimoiy-pedagogik hamkorlik, innovatsion ta'lim, oila va maktab hamkorligi, shaxsiy fazilatlar, barkamol avlod tarbiyasi, ijtimoiy mas'uliyat.

Аннотация: В статье анализируется роль и значение педагогической коррекции в процессе формирования гармонии материальной и духовной жизни учащихся. В ней освещаются эффективные методы коррекционного подхода в развитии личностных ценностей, мировоззрения и социальной активности учащихся в образовательном процессе. Также показаны возможности обеспечения баланса между материальными потребностями и духовными ценностями у учащихся посредством педагогической коррекции. В статье раскрывается значение современных педагогических технологий, воспитательных методов и средств психологической поддержки в всестороннем развитии личности учащегося. Результаты исследования

служат практическими рекомендациями для учителей, воспитателей и специалистов в области педагогики.

Ключевые слова: Педагогическая коррекция, воспитание, материальная и духовная гармония, развитие личности, ценность, учебно-воспитательный процесс, духовное воспитание, нравственное воспитание, педагогическая деятельность, индивидуальный подход, психологическая поддержка, личностное развитие, социальная адаптация, образовательное учреждение, педагогические технологии, воспитательная система, общественное сознание, культурное наследие, личность учащегося, положительная мотивация, духовная потребность, коммуникативная компетентность, педагогическое мастерство, гуманизм, социальные ценности, интеграционный подход, социально-педагогическое сотрудничество, инновационное образование, сотрудничество семьи и школы, личностные качества, воспитание гармонично развитого поколения, социальная ответственность.

Abstract: The article analyzes the role and significance of pedagogical correction in the process of forming a harmony of material and spiritual life in students. It highlights effective methods of a corrective approach to the development of students' personal values, worldview, and social activity in the educational process. Also, through pedagogical correction, the possibilities of ensuring a balance between material needs and spiritual values in students are shown. The article reveals the importance of modern pedagogical technologies, educational methods, and psychological support tools in the comprehensive development of the student's personality. The research results serve as practical recommendations for teachers, educators, and specialists in the field of pedagogy.

Keywords: Pedagogical correction, upbringing, material and spiritual harmony, personal development, value, educational process, spiritual education, moral education, pedagogical activity, individual approach, psychological support, personal development, social adaptation, educational institution, pedagogical technologies, educational system, social consciousness, cultural heritage, student personality, positive motivation, spiritual need, communicative competence, pedagogical skills, humanism, social values, integrated approach, socio-pedagogical cooperation, innovative education, family and school cooperation, personal qualities, upbringing of a harmoniously developed generation, social responsibility.

KIRISH

Bugungi globallashuv va raqobat kuchaygan davrda yosh avlodni har tomonlama barkamol, ijtimoiy mas'uliyatli, ma'naviy yetuk shaxs sifatida tarbiyalash masalasi ta'lim tizimining eng dolzarb yo'nalishlaridan biri bo'lib qolmoqda. Moddiy farovonlik va ma'naviy boylik uyg'unligi inson hayotining muhim omili hisoblanadi. Shuning uchun o'quvchilarda moddiy va ma'naviy hayot o'rtasida muvozanatni

shakllantirish, ularni jamiyatda faol, ongli, maqsadga yo'naltirilgan shaxs sifatida kamol toptirish pedagogik jarayonning asosiy vazifalaridan biridir. Pedagogik korreksiya jarayoni o'quvchilarning individual xususiyatlarini, psixologik holatini va ijtimoiy muhitini inobatga olgan holda ularning shaxsiy rivojlanishiga yo'naltirilgan samarali pedagogik faoliyatdir. Ushbu yondashuv orqali o'quvchilarda ijobiy xulq-atvor, axloqiy fazilatlar, mehnatsevarlik, vatanparvarlik, bag'rikenglik va insonparvarlik kabi qadriyatlarni shakllantirish imkoniyati yaratiladi. Zamonaviy pedagogik nazariyalar shuni ko'rsatadiki, moddiy va ma'naviy hayot uyg'unligini ta'minlashda o'qituvchi, oila va ijtimoiy muhitning o'zaro hamkorligi muhim o'rin tutadi. Pedagogik korreksiya mexanizmlarini to'g'ri tashkil etish orqali ta'lim-tarbiya jarayoni o'quvchining shaxsiy rivojlanish ehtiyojlariga mos ravishda yo'naltiriladi. Shu bois mazkur tadqiqotda o'quvchilarda moddiy va ma'naviy hayot uyg'unligini tarbiyalashda pedagogik korreksiyaning nazariy asoslari, amaliy imkoniyatlari va samaradorlik omillari tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Mazkur mavzu doirasida O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyevning asarlari, shuningdek, mamlakat taraqqiyotining ustuvor yo'nalishlarini belgilab beruvchi 2022–2026-yillarga mo'ljallangan "Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi" muhim nazariy asos sifatida xizmat qiladi. Shuningdek, jadid ma'rifatchilari — A. Avloniy, A. Qodiriy, Fitrat, Munavvarqori Abdurashidxonovning asarlarida o'quvchi shaxsini ma'naviy yetuklik, axloqiy poklik va ijtimoiy mas'uliyat ruhida tarbiyalash g'oyalari ilgari surilgan. Zamonaviy pedagogik va psixologik tadqiqotlarda esa E. G'oziev, N. Saidahmedov, Sh. Sharipov, M. Hasanov, M. G. Davletshin kabi olimlarning ilmiy ishlari o'quvchilarda moddiy va ma'naviy hayot uyg'unligini shakllantirishda pedagogik korreksiya, innovatsion yondashuvlar va tarbiyaviy jarayonning samaradorligini ta'minlashga oid qimmatli nazariy va amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda tizimli tahlil, manbalar va ma'lumotlarni qiyoslash, tarixiy-ilmiy natijalarni o'rganish, mavzuga doir zamonaviy masalalarni aniqlash hamda ularga obyektiv yondashgan holda qiyosiy-tahlil asosida ilmiy xulosa va tavsiyalar berish metodlari qo'llanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot jarayonida o'quvchilarda moddiy va ma'naviy hayot uyg'unligini shakllantirish holati, mavjud muammolar hamda pedagogik korreksiya vositalarining ta'sir samaradorligi chuqur tahlil qilindi. Kuzatishlar va so'rovnoma natijalari shuni ko'rsatdiki, o'quvchilarning katta qismi moddiy qadriyatlarni ma'naviy qadriyatlardan ustun qo'yish tendensiyasiga ega bo'lib, bu holat ularning hayotiy qarashlarida muvozanat yetishmasligiga sabab bo'lmoqda. O'quvchilar moddiy farovonlikni

muvaffaqiyat mezoni sifatida qabul qilgan holda, halollik, mehr-oqibat, vatanparvarlik va insoniylik kabi ma'naviy fazilatlarni amalda namoyon etish darajasida past ko'rsatkichlarni qayd etganlar. O'qituvchilar o'rtasida o'tkazilgan suhbatlar shuni ko'rsatdiki, ularning aksariyati pedagogik korreksiya metodlarini nazariy jihatdan bilishiga qaramay, amaliyotda ularni tizimli qo'llay olmayaptilar. Buning asosiy sabablari sifatida vaqt cheklanganligi, maxsus korreksion metodikalarning yo'qligi va ota-onalar bilan hamkorlikning sustligi qayd etildi. Shu bois, tadqiqotda pedagogik korreksiyaning o'quvchi shaxsining ma'naviy va moddiy qadriyatlarini uyg'un idrok etishiga yo'naltirilgan holda amaliyotga joriy etish zarurligi ilgari surildi. Kuzatuv ishlarida korreksion-pedagogik mashg'ulotlar, suhbatlar, rolli o'yinlar, ijtimoiy loyihalar va oila ishtirokidagi tarbiyaviy tadbirlar tashkil etildi. Ushbu faoliyatlar davomida o'quvchilarda o'zini anglash, mas'uliyatni his etish, hamjihatlik va insonparvarlik kabi sifatlarda sezilarli ijobiy o'zgarishlar kuzatildi. Kuzatuv natijalariga ko'ra, pedagogik korreksiya jarayoni to'g'ri tashkil etilganda o'quvchi shaxsining ma'naviy ongida sezilarli o'zgarishlar yuz beradi. Ular o'z xatti-harakatlarini ijtimoiy qadriyatlar nuqtai nazaridan baholay boshlaydi, boshqalar bilan muloqotda samimiyat va hurmatni ustuvor qadriyat sifatida qabul qiladi. Shu bilan birga, o'quvchilarda moddiy ne'matlarni to'g'ri qadrlash, ularni mehnatsevarlik, halollik va adolat bilan bog'lashga intilish kuchaydi. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, pedagogik korreksiya o'quvchi shaxsining ichki ehtiyojlarini uyg'otish, ma'naviy-axloqiy fazilatlarni rivojlantirish hamda moddiy hayotga nisbatan to'g'ri munosabatni shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi. Bu jarayon o'qituvchi, o'quvchi va oila o'rtasidagi o'zaro hamkorlikka tayanishi, shaxsiy yondashuv asosida olib borilishi zarurligini amaliy tajriba tasdiqladi. Natijada o'quvchilarda moddiy va ma'naviy hayot uyg'unligi muvozanatli tarzda shakllanib, ularning shaxsiy kamoloti uchun barqaror poydevor yaratildi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

“O'quvchilarda moddiy va ma'naviy hayot uyg'unligini tarbiyalashda pedagogik korreksiyaning imkoniyatlari” mavzusi yuzasidan quyidagi umumiy xulosalar taqdim qilingan.

1. Moddiy va ma'naviy qadriyatlarning uyg'unligi o'quvchi shaxsining ijtimoiy va axloqiy yetukligining muhim mezonidir.
2. Pedagogik korreksiya usullaridan muntazam va maqsadli foydalanish o'quvchilarning ma'naviy ongini, ijtimoiy faolligini hamda o'zini anglash darajasini oshiradi.
3. O'qituvchi, o'quvchi va oila o'rtasida samarali hamkorlikni yo'lga qo'yish korreksion-tarbiyaviy jarayonning barqarorligini ta'minlaydi.
4. Korreksion mashg'ulotlarda faol ishtirok etgan o'quvchilarda ijobiy xulq, hamjihatlik, bag'rikenglik, mehnatsevarlik va vatanparvarlik kabi fazilatlar sezilarli darajada kuchayadi.

5. Ta'lim jarayonida ma'naviy qadriyatlarni rivojlantirish moddiy manfaat bilan muvofiqlashtirilganda, o'quvchi shaxsining ichki motivatsiyasi va mas'uliyati ortadi.

“O'quvchilarda moddiy va ma'naviy hayot uyg'unligini tarbiyalashda pedagogik korreksiyaning imkoniyatlari” mavzusi yuzasidan **tavsiyalar** taqdim qilingan.

1. Oila, maktab va mahalla hamkorligida o'quvchilarda ijtimoiy mas'uliyat va insoniy qadriyatlarga hurmatni mustahkamlovchi dasturlarni ishlab chiqish;

2. Dars jarayonida ma'naviy va moddiy qadriyatlar mavzularini integratsiyalashgan holda o'qitish, ularni amaliy faoliyat bilan bog'lash;

3. Psixolog va pedagoglar hamkorligida o'quvchilarning shaxsiy rivojlanish dinamikasini muntazam kuzatib borish va individual korreksion dasturlar ishlab chiqish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Sh.M.Mirziyoyev Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. “O'zbekiston”.T.,2016. – B.16.

2. Sh.M.Mirziyoyev Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O'zbekiston”. T.,2017. – B.116.

3. A.Avloniy “Turkiy guliston yoxud axloq” - Toshkent: O'qituvchi, 1992.

4. N.Saidahmedov “Ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlar” -Toshkent: Fan va texnologiya, 2006.

5. E.G'oziev “Pedagogik psixologiya” - Toshkent: Noshir, 2018.

6. M. Hasanov Pedagogik korreksiya va uning zamonaviy metodlari - Toshkent: TDPU nashriyoti, 2022.

7. Davletshin M.G. va boshqalar. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya: o'quv metodik qo'llanma. T., 2004.– 154 b.